

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

На пошану професора, ректора Руслана
Постоловського

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного
університету

Випуск 21

Рівне – 2011

УДК 94+94 (477)
ББК 63.3(0)
А-437

Рецензенти:

Віднянський Степан – доктор історичних наук, професор, завідувач відділу всесвітньої історії і міжнародних відносин Інституту історії України НАН України
Макар Юрій – професор, доктор історичних наук, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан Михайлович, кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м. Рівне)

Заступник головного редактора:

Шелюк Людмила Олександрівна, кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Науковий редактор:

Троян Сергій Станіславович, доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне)

Члени редколегії:

Жилок Сергій Іванович, доктор історичних наук, професор (м. Острог)

Киридон Алла Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Київ)

Степанков Валерій Степанович, доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-Подільський)

Стокосос Надія Георгіївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Фісанов Володимир Петрович, доктор історичних наук, професор (м. Чернівці)

Чухліб Тарас Васильович, доктор історичних наук (м. Київ)

Швецова-Водка Галина Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (м. Рівне)

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 21. – Рівне: О.Зень, 2011. – 781с.

ISBN 978-617-601-015-9

УДК 94+94(477)
ББК 63.3(0)

Згідно постанови президії ВАК України часопис «Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії» визнано фаховим виданням у галузі історичних наук (постанова від 17 квітня 2010 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ № 15857-4329Р від 12 жовтня 2009 р.

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 11 від 24 червня 2011 р.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не співпадати з позицією редколегії. Рукописи не повертаються.

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 978-617-601-015-9

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

18. Дзвін. – 13 вересня – 1924. – Ч. 71.
19. Дзвін. – 6 січня. – 1925. – Ч. 93.
20. Волинець А. Наш фронт // Дзвін. – 2 грудня. – 1924. – Ч. 83.
21. А. В. «Кресова Рада» // Дзвін. – 19 грудня. – 1924. – Ч. 88.
22. Протокол II конференції УНП (С-С) 23 листопада 1924 року // Дзвін. – 2 грудня. – 1924. – Ч. 83.
23. А.В. Господарче положення нашого села // Дзвін. – 30 січня. – 1925. – Ч. 100. – С. 2.
24. А. В. На кооперативні теми // Дзвін. – 3 квітня. – 1925. – Ч. 115.
25. А. Волинець. Щось сильніше від нас (побутове) // Дзвін. – 6 січня. – 1925. – Ч. 93.
26. А. В. Теорія і дійсність // Дзвін. - 9 січня. - 1925. – Ч. 94.
27. А. В. Де наше учительство? (Стаття дискусійна) // Дзвін. – 13 січня. – 1925. – Ч. 95.
28. А. В. «Світло» // Дзвін. - 20 лютого. – 1925. – Ч. 106.
29. Держархів Рівненської області, ф. 30, оп. 18, спр. 1017.
30. А. Во-ць. Микола Міхновський. (В другі роковини трагічної смерті 3.05.1924 року). // Дзвін. – 2 травня. - 1926. – Ч. 188.
31. Держархів Рівненської області, ф. 33, оп. 1, спр. 3040.
32. Держархів Рівненської області, ф. 30, оп. 18, спр. 1135.
33. Держархів Волинської області, ф. 198, оп. 1, спр. 11.
34. Держархів Рівненської області, ф. 30, оп. 20, спр. 841.
35. Держархів Волинської області, ф. 199, оп. 2, спр. 3.

УДК 94 (477)''1939/1941''

О.В. Гуменюк

ОРГАНІЗАЦІЯ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (1939-1941 РР.)

Стаття розкриває перетворення впровадженні радянською владою у галузі охорони здоров'я на західноукраїнських землях 1939-1941 рр. Проводяться аналогії та порівняння щодо охорони здоров'я на даних територіях до і після приходу радянської влади.

Ключові слова: медицина, амбулаторії, лікарні, медичні заклади, націоналізація, радянська влада, працездатне населення, аптечні пункти.

Статья раскрывает превращение, внедряемые советской властью в отрасли охраны здоровья на западноукраинских землях 1939-1941 годах. Проводятся аналогии и сравнения относительно охраны здоровья на данных территориях до и после прихода советской власти.

Ключевые слова: медицина, амбулатории, больницы, медицинские заведения, национализация, советская власть, работоспособное население, аптечные пункты.

The article exposes transformation inculcated soviet power in industry of guard of zdorov'ya in on zakhidnoukrainskikh earths of 1939-1941 rr. Analogies and comparisons in relation to the guard of zdorovyia on these territories to to and after to arrival of soviet power.

Keywords: medicina, out-patient's clinics, hospitals, medical establishments, nationalization, soviet power, capable of working population, pharmacy points.

До сфери діяльності місцевих органів радянської влади належала охорона здоров'я. Ця сфера меншою мірою піддавалася політизації й ідеологізації, хоча з часом негативні процеси, що відбувалися в суспільстві, позначалися й на лікарях.

Перенесення радянської системи охорони здоров'я на терени західних областей зробило загальнодоступною лікарську допомогу. У всіх містах і містечках відкривалися нові медичні заклади. Так, якщо до вересня 1939 р. на території Волинської області було лише 69 медичних установ, то до квітня 1940 р. відкрито 10 нових поліклінік, 6 акушерських пунктів, 16 санстанцій. В них працювало 260 лікарів і 425 чол. середнього медичного персоналу [2, арк.21,22].

Упродовж чотирьох місяців 1940 р. у Станіславській області було введено в дію 50 лікарень на 2020 ліжок і 43 поліклініки; 28 лікарень відкривалося на Ровенщині. На Тернопільщині на початку 1941 р. працювало 19 поліклінік, 38 лікарень, 16 дитячих і жіночих консультацій, 14 диспансерів, 73 амбулаторії [3, арк. 36].

У західних областях на початку 1941 р. було відкрито майже дві тисячі лікувально-профілактичних закладів [12, с. 50].

Коли почали відкриватися нові лікарні, аптеки, поліклініки, амбулаторії, це потребувало великої кількості медичного персоналу. Тому, щоб розв'язати цю проблему, приймалися постанови обласних виконавчих комітетів про негайне відкриття медичних училищ і шкіл.

Зі східних областей України прибувало на постійну роботу багато лікарів та медсестер. Так, станом на 1 січня 1941 р. у шести західноукраїнських областях працювало біля 4 тис. лікарів і 9 тис. середнього медперсоналу [10, с. 475-480].

Багато закладів охорони здоров'я західноукраїнських областей завдяки праці й досвіду лікарів і медсестер досягли значних

успіхів у роботі з населенням. Паралельно з лікувальною роботою велика увага приділялася обслуговуванню працівників промислових підприємств, сільського населення. З цією метою на великих підприємствах відкривалися медичні пункти. Окрім лікувальної роботи, працівники медпунктів проводили профілактичні огляди робітників і службовців.

Як вказують дані, протягом зимових місяців 1941 р. медичні працівники Тернопільської області організували профілактичний огляд населення, здійснили облік хворих на туберкульоз та надали хворим медичну допомогу [8, с. 49].

Досить значне місце в роботі працівників охорони здоров'я займало поширення серед населення медичних і санітарних знань. Це, безперечно, сприяло профілактиці захворювань і оздоровленню побуту населення. Велику роботу в цих питаннях здійснювали науково-дослідні медичні установи. У той час в місті Львові відкрилися філії Київського туберкульозного інституту, Київського інституту невідкладної хірургії та переливання крові, Харківського інституту дерматології і венерології. Був відкритий також санітарно-бактеріологічний інститут [9, с. 263].

Попри значні успіхи, у справі охорони здоров'я було й багато проблем і недоліків. Основними з них були: недостатня кількість медичних кадрів, слабкий стан матеріально-технічної бази медицини, невисокий рівень підготовки медичних кадрів.

Тільки на Львівщині у 1941 р. не вистачало 216 лікарів та 480 працівників середньої медичної ланки. Було вкрай незадовільне забезпечення лікарень області ліжками для хворих, особливо дітей, білизною тощо. Катастрофічно не вистачало найнеобхідніших ліків, перев'язочних матеріалів. Подекуди лікарі змушені були відмовляти хворим в операціях через відсутність марлі і вати [11, с. 70].

Ще однією, досить великою, проблемою було те, що у західних областях сільське населення складало переважну більшість, а лікарі в основному були сконцентровані у містах. Більше того, випускники медичних закладів освіти докладали будь-яких зусиль, щоб залишитися у місті. Адже у сільській місцевості нелегкими були умови життя і праці .

Запровадження радянської системи охорони здоров'я, яка повністю підпорядковувалася державному управлінню, здійснювалося досить швидкими темпами. Це був надзвичайно різкий контраст порівняно з тим вкрай занедбаним станом

організації медичної допомоги, особливо сільському населенню краю, за панування польської влади. В багатьох місцевостях медична допомога була жалюгідною, а у віддалених селах Волинського Полісся її зовсім не було. Тут була дуже висока смертність населення, особливо дитяча. Це зумовлювалося досить поширеними захворюваннями людей на тиф, дизентерію, туберкульоз. У містах працювало 72 лікарні. Тільки 9 лікарень, тобто не більше 300 місць, було у селах. Тобто в регіоні працювала лише 81 лікарня на 5636 ліжок [11, с. 70].

Вкрай незадовільним був стан медичного обслуговування у місті Львові та області. Документи зберігають такі дані: «До приходу Червоної армії в області було 12 лікарень на 5309 ліжок . В даний час є 24 лікарні на 6173 ліжка. Поліклінік було – 3, тепер є - 21. Амбулаторій не було зовсім, а зараз є 23. Відкрито 56 державних аптек, 5 магазинів санітарії та гігієни і 5 консультацій матері й дитини, котрих раніше не існувало. Медичне обслуговування в усіх медичних закладах – безкоштовне. До війни медичне обслуговування було платним [1, арк. 30-32].

На території Буковини діяло 72 лікувально-профілактичних заклади, а після приєднання її до УРСР стан значно змінився (див. табл. 1). Відкривалися пологові будинки, санстанції, фельдшерсько-акушерські пункти, молочні кухні [5, арк. 23]. У 1941 р. медичних закладів було понад 200.

Таблиця 1

Порівняльні дані про стан медичного обслуговування на Буковині

Назва лікувально-профілактичних організацій	Стан на		К-сть ліжок		К-сть лікарів	
	день приходу ЧА	1 січня 1941р	було	є	було	є
Лікарні	14	30	1976	2868	52	134
Пологові будинки	1	5	80	220	4	14
Тубсанаторії	1	1	40	50	2	3
Поліклініки	4	21	0	0	17	130
Амбулаторії	51	69	0	0	51	85
Дитячі ясла	0	7	0	186	0	6
Санстанції	0	7	0	0	0	18
Станції переливання крові	0	1	0	0	0	3
Швидка допомога	1	2	0	0	2	9
Дитбудинки	1	2	56	114	1	3

[5, арк. 23].

Основні показники мережі медично-санітарних закладів наркомздоров'я УРСР за 1941 рік по Буковині становили: консультацій - 1494; ясельних ліжок – 138431; молочних кухонь – 783; санітарно-епідеміологічних станцій -842; фельдшерсько-акушерських пунктів – 9 532; колгоспних пологових будинків – 3737; аптечних закладів – 8 309; виробництва сироваток проти кору – 1300 [4, арк.23]

В перші дні після приходу Червоної Армії медико-санітарні підрозділи багатьох її частин надали всебічну допомогу органам влади, що з'явилися в Західній Україні, в організації медичного обслуговування населення на нових засадах. В усіх місцях свого постою вони створювали пункти невідкладної медичної допомоги, центри по боротьбі з епідеміями та інфекційними хворобами. Наприкінці 1939 року і на початку 1940 – замість тимчасових пунктів невідкладної медичної допомоги організовувалися стаціонарні лікувальні та профілактичні центри.

У Ровенській області на початку січня 1940 року було здійснено націоналізацію всіх місцевих аптечних закладів. За короткий період (протягом першої половини 1940 року) у західних областях України було відкрито 184 лікарні, 22 пологових будинки, 492 поліклініки та амбулаторії, 412 аптек, 108 дитячих ясел, широку мережу медичних пунктів та лікувально-профілактичних та санаторних служб.

На червень 1941 року у регіоні функціонувало 340 лікарень на 17 тис. ліжок, понад 700 поліклінік та амбулаторій, 900 фельдшерсько-акушерських пунктів, де працювало майже 5 тис. лікарів і понад 10,5 тис. осіб середнього медичного персоналу.

Проте, місцевих партійно-державних керівників турбували серйозні упущення із запровадженням радянської системи охорони здоров'я. Наприклад, на Ровенщині впродовж 1940 року вкрай незадовільно виконувався план бюджетних асигнувань, які були виділені на охорону здоров'я. Особливо це стосувалося організації медично-санітарних установ [11, с. 71].

Коштом радянської влади на західноукраїнській території утримувалося 47,3 тис. непрацевдатних осіб. Було організовано 67 будинків інвалідів, в яких утримувалося майже 3,6 тис. дорослих і 150 дітей [6, с. 265].

Інваліди, котрі могли працювати, об'єднувалися в артілі промислової кооперації. У Львові, наприклад, понад 1 тис. працюючих інвалідів об'єдналися в 17 артілей [7, с. 240].

Незважаючи на позитивні сторони більшовицької системи соціального забезпечення, охорони здоров'я, населення регіону зіткнулося і з цілою низкою негативних явищ. Фіксувалися масові факти грубого поводження медичного персоналу з хворими, антисанітарії у медичних закладах, незадовільного утримання дітей в дитячих будинках через нестачу відповідних кадрів, неналежне продовольче постачання, поширення інфекційних захворювань тощо. Це, звичайно, призвело до зниження авторитету нової влади, недовіри до її представників. Як свідчать численні спогади, у свідомості мешканців Західної України закарбувалися і позитивні, і негативні враження про радянські порядки в 1939–1941 рр. Це відчуття подвійної реальності було притаманне соціально-психологічній атмосфері того часу.

Джерела та література

1. ДАЛО. – Ф. П-3 (Львівський обласний комітет Комуністичної партії України) – Оп. 1. – Спр. 2.- Пропозиції партійної групи облвиконкому про створення районів у м. Львів, довідка обкому партії в ЦК КП(б)У про організаційну, партійно-масову і господарську роботи, огляди стану промисловості, сільського господарства, торгівлі, народної освіти в області. – 133 арк.
2. ДАТО. – Ф. 1 (Тернопільський обласний комітет Комуністичної партії України). – Оп. 1. – Спр. 1- Протоколи № 1-3 засідання бюро обкому КП(б)У. – 39 арк.
3. ДАТО. – Ф. 1. – Оп. 1. – Спр. 2. – Матеріали 1 обласної партійної конференції. – 40 арк.
4. ДАЧО. – Ф. Р-3 (Чернівецький обласний комітет Комуністичної партії України). – Оп. 1. – Спр. 1. – Постанови Центрального комітету КП(б)У і Ради Народних комісарів УРСР. – 141 арк.
5. ДАЧО. – Ф. Р-3. – Оп. 1. – Спр. 33. – Листи німецького консула в м. Чернівці щодо претензій громадян німецької національності у зв'язку з ліквідацією їхніх фірм. – 48 арк.
6. Варецький В. Соціалістичні перетворення в західних областях УРСР в довоєнний період. / Варецький В. – К.: Вид-во АН УРСР, 1960. – 321 с.
7. Історія Львова (Ред. колегія : В.В. Секретарюк (відп. редактор) та інші. – К.: Наукова думка, 1984. – 414 с.
8. Історія міст і сіл Української РСР. У 26 т. Тернопільська область. – К.: Гол. ред. УРЕ АН УРСР, 1973. – 640 с.
9. Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК.– К.: Політвидав України, 1966. – Т.1. – 970 с.
10. Народне господарство Української РСР. Статистичний збірник. – К.: Держстатвидав, 1957. – 535 с.

11. Півоварчук В. Запровадження радянської моделі соціально-побутової галузі на західноукраїнських землях. / Півоварчук В. // Нова педагогічна думка – 1998. – № 4
12. Рябищенко О. Охорона здоров'я населення західних областей УРСР. / Рябищенко О. – К.: Політвидав, 1963. – 97 с.

УДК 94 (477) «1939/1941»

В.М.Півоварчук

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УКРАЇНО-ПОЛЬСЬКИХ ВЗАЄМИН 1939–1941 РР.

У статті зроблена спроба проаналізувати україно-польські стосунки у передвоєнний період, та з приходом радянської влади, трансформацію їх з національної в ідеологічну площину.

Ключові слова: національні, націоналістичні, взаєморозуміння, конфронтація.

В статтє зделана попытка проанализировать украинско-польские отношения у передвоенный период, и с приходом советской власти, трансформацию их из национальной в идеологическую плоскость.

Ключевые слова: национальные, националистические, взаимопонимание, конфронтация.

In this article we made an attempt analysis Ukrainian and Polish respect with offensing of Soviet power, their transformation in the ideologe direction.

Key words: national, nationalize, mutual, confrontation.

Українсько-польські стосунки між двома світовими війнами у Польській державі були складними і суперечливими. Західна Волинь, як відомо, увійшла до складу Польщі за Ризьким мирним договором 1921 р. Тут було утворено багатонаціональне Волинське воєводство, яке за територією займало друге місце в Польській державі. Проте національна політика в Польській державі не завжди відзначалася гнучкістю, поважанням прав місцевої української людності, тому українсько-польські відносини на Волині протягом усього міжвоєнного періоду були досить непростими.

Досягти свою основну мету – пов'язати Волинь з Польщею економічно, культурно і організаційно вдалося лише наприкінці січня – початку лютого 1939 р. Цьому регіону відводилась роль постачальника сировини, що мало поставити у залежність край від Центральної Польщі. Поляки мали відігравати тут головну роль.

ЗМІСТ

Савчук П.О. ПОСТОЛОВСЬКИЙ РУСЛАН МИХАЙЛОВИЧ – ЛЮДИНА, ОРГАНІЗАТОР, НАУКОВЕЦЬ.....	3
---	---

ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Жук О. М. СОЦІАЛЬНІ ТА ЕТНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОСЕЛЕНЬ КРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ В СКЛАДІ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ В 1569-1648 РР.	13
--	----

Карімова К. В. ВПЛИВ ЕТНІЧНИХ ГРУП НА КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я В КІНЦІ ХVІІІ – СЕРЕДИНІ ХІХ СТ.	28
--	----

Іванова В.О. ГЕНЕРАЛ М.І. ДРАГОМИРОВ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-ТУРЕЦЬКОЇ ВІЙНИ 1877 – 1878 РР.....	34
--	----

Проскурняк В.П. ОСИП МАКОВЕЙ ТА ІДЕЯ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ КІН. ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.	51
---	----

Пальчевський Р.С. СОКІЛЬСЬКИЙ РУХ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ПЕРІОД МІЖ ДВОМА СВІТОВИМИ ВІЙНАМИ	63
---	----

Журавльова С.П. УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ НА ПОЧАТКУ 20-Х РР. ХХ СТ.....	71
---	----

Дерман І. П. РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я В 20-ТІ – НА ПОЧАТКУ 40-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ	82
---	----

Давидюк Р.П. ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АНАНІЯ ВОЛИНЦЯ В УМОВАХ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	91
---	----

Гуменюк О. В. ОРГАНІЗАЦІЯ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (1939-1941 РР.).....	102
Півоварчук В.М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ УКРАЇНО-ПОЛЬСЬКИХ ВЗАЄМИН 1939-1941 РР.....	108
Капіган Л.І. МОВНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ШКОЛИ В ЗАКАРПАТТІ ПОВОЄННОГО ПЕРІОДУ	115
Киридон П.В. ДІЯЛЬНІСТЬ НОМЕНКЛАТУРИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ УКРАЇНИ В 1945-1953 РОКАХ	128
Дубей В.І. ЗАСАДИ АВТОТРАНСПОРТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ...	141
Киридон А.М. УКРАЇНСЬКЕ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ У ФОРМАТІ КРОС – ІСТОРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	149
Петрук Л.П. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ	167
Чорна Л.О. РІДНА ПРИРОДА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ УКРАЇНЦІВ.....	176
Безкоровайна О.В. ФІЛОСОФСЬКІ ТА КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ФЕНОМЕНА ОСОБИСТІСНОГО САМОСТВЕРДЖЕННЯ.....	185
Карпухіна Т.О. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ У НОВІТНІЙ ПЕРІОД	207

Веремейчик Л. Ф.
ДУХОВНЕ СЛУЖІННЯ ТА КАПЕЛАНСТВО В ЗБРОЙНИХ
СИЛАХ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 232

Сойчук Р.
СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНА УКРАЇНСЬКОГО МЕНТАЛІТЕТУ 243

ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС

Прищепа Б.А.
ІСТОРІЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПЕРЕСОПНИЦІ..... 255

Семешук В. М.
СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНІ ТА ПРИРОДНИЧІ
ПЕРЕДУМОВИ ПОЧАТКУ МЕЛІОРАТИВНИХ
РОБІТ НА ВОЛИНІ В КІНЦІ ХІХ СТОЛІТТЯ..... 266

Прищепа О.П.
УЧАСТЬ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ФОРМУВАННІ
МІСЬКОГО ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ
У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.
(НА ПРИКЛАДІ РІВНЕНСЬКОГО РЕАЛЬНОГО УЧИЛИЩА) 273

Галуха В.Л.
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ
Й ЗЕМЛЕВОЛОДІННЯ У ХОДІ АГРАРНОЇ РЕФОРМИ
НА ВОЛИНІ У МІЖВОСННИЙ ПЕРІОД..... 283

Жив'юк А.
ФОРМУВАННЯ І ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ
КОМПАРТІЙНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ ВПРОДОВЖ 1940-х РОКІВ
(НА МАТЕРІАЛАХ РІВНЕНСЬКОГО ОБКОМУ КП(Б)У) 293

Михальчук Р. Ю.
ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИКИ ГОЛОКОСТУ В ПІВДЕННІЙ
РІВНЕНЩИНІ (на прикладі Здолбунівського району)..... 304

Ларькіна Л.М.
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
СТВОРЕННЯ КОМІСІЙ СПРІЯННЯ ЗА ДОТРИМАННЯМ
ЗАКОНОДАВСТВА ПРО РЕЛІГІЙНІ КУЛЬТИ
НА ВОЛИНІ (1961–1966 рр.) 316

Добровичинська В. А., Шеретюк В.М.
СТОРИНКИ ІСТОРІЇ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ (1967–1998 рр.)..... 322

Білявцева О.В.
ЗБЕРЕЖЕННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ
ТА САКРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНЦІВ
ПРАВОСЛАВНИМИ МОНАСТИРЯМИ РІВНЕНЩИНИ
(НА ПРИКЛАДІ СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКОГО
ГОРОДОЦЬКОГО ТА СВЯТО-ТРОЇЦЬКОГО
КОРЕЦЬКОГО ЖІНОЧИХ МОНАСТИРІВ) 339

Жилюк С. І.
СТАНОВИЩЕ ІУДЕЙСЬКИХ ГРОМАД
НА ЖИТОМИРЩИНІ В РОКИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ..... 346

Чура В.І.
НАСЛІДКИ КОМПАРТІЙНОГО РЕФОРМУВАННЯ
НАРОДНОГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 1988 РОЦІ..... 357

Демянюк І.В.
ПРЕДТЕЧА НЕЗАЛЕЖНОСТІ
ДО ПИТАННЯ ПРО ВИНИКНЕННЯ НАРОДНОГО
РУХУ УКРАЇНИ НА РІВНЕНЩИНІ..... 368

**ПРОБЛЕМИ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ І
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: НАУКОВИЙ ДИСКУРС**
Полнохович Ю. Ю.
«ЮВІЛЕЙНІ ЦЕРЕМОНІЇ» ЗА ДАНИМИ НАПИСІВ
МАЙЯ КЛАСИЧНОГО ПЕРІОДУ..... 385

Петрович І.
ІШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ФЕОДАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ В ЧЕХІЇ..... 395

Якимчук О.О.
НАСТУП ДЕРЖАВИ НА МАЙНОВІ ІНТЕРЕСИ
КНЯЗІВ ЛЮБОМИРСЬКИХ У КОНТЕКСТІ
ПОЛЬСЬКОГО ПОВСТАННЯ 1830-1831 РР. 404

Шеретюк Р.М. ЕТНОКОНФЕСІЙНІ ПРОЦЕСИ У СЕРЕДОВИЩІ УНІАТСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ ХОЛМЩИНИ І ПІДЛЯШШЯ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.....	415
Венгер Н. В. ЕТНІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ ХІХ СТ. ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН: НА ПРИКЛАДІ МЕНОНІТСЬКОЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ТРАДИЦІЇ	424
Троян С.С. НІМЕЧЧИНА НА ШЛЯХАХ «СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ»: АДМІРАЛ А. ФОН ТІРПІЦ І ПРОГРАМА БУДІВНИЦТВА ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКОГО ФЛОТУ	444
Василюк А.В. СПІЛКИ У ПРАЗІ В 1890-1910 РОКАХ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ МІЖЕТНІЧНОГО КЛІМАТУ	454
Бунечко С. М. АГРАРНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В ПОЛЬЩІ 1930-Х РР. КРИЗЬ ПРИЗМУ ЇЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	464
Луцик Г. РОЛЬ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ СЛОВАЧЧИНИ У СТАНОВЛЕННІ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ (1945-1948 РОКИ).....	476
Субот О.А. ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 1948 – 1954 РР. «СПРАВА СЛАНСЬКОГО».....	497
Філіпчук І.В. РОЛЬ ЧАСОПISУ «LITERARNI LISTY» У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 60-Х РОКІВ ХХ СТ.....	517
Віруцька С.В. БОЛГАРІЯ І «ПРАЗЬКА ВЕСНА» 1968 РОКУ	521

Жулканич Н., Безега Т.
ОСОБЛИВОСТІ АГРАРНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ
В РУМУНІЇ (80-90-і рр. ХХст.)..... 532

Санжаревський О.І.
ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ ВЗАЄМИН
РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ З КРАЇНАМИ БАЛТІЇ
В 90-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ..... 541

ПРОБЛЕМИ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА ІСТОРИОГРАФІЇ

Савчук П.О.
НАУКОВА ШКОЛА
«ІСТОРІЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ»..... 550

Грипич С.Н.
ПОСТАТЬ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
У КОНТЕКСТІ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ
ТА КНИЖКОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ..... 561

Деміроглу Х.
ІСТОРИЧНІ МАТЕРІАЛИ ПРО ВОЛЗЬКИХ БУЛГАР..... 570

Синяк І.Л.
ФОРМУЛЯРИ ВИКОНАВЧОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ
ВІЙСЬКА ЗАПОРОЗЬКОГО НИЗОВОГО
В ДОБУ НОВОЇ СІЧІ..... 588

Постоловський Р.М.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ
НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНИХ ТРАДИЦІЙ У
ДЕРЖАВОТВОРЕННІ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ..... 599

Казначеева Л.М.
ДЖЕРЕЛА ДО ВИВЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ВОЛИНСЬКОГО ДВОРЯНСЬКОГО ЗІБРАННЯ..... 635

Троян П.С.
АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКА ІСТОРИОГРАФІЯ
НІМЕЦЬКОГО КОЛОНІАЛІЗМУ..... 644

Кузьменко Л.І. ЛИСТУВАННЯ ВАСИЛЯ ДОМАНИЦЬКОГО ЯК ДЖЕРЕЛО ДЛЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ ЙОГО СТОСУНКІВ З РОДИНОЮ	649
Шатрова М.Б. ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА КІНЦЯ ХІХ — 30-Х РР. ХХ СТОЛІТТЯ: ІСТОРІОГРАФІЯ ПИТАННЯ.....	661
Багрій Т.М. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ЗМІНИ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (1918 – 1938 РР.) У СУЧАСНИХ ІСТОРІОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЧЕХІЇ.....	672
Підберезних І.Є. ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ США У ДАЛЕКОСХІДНОМУ РЕГІОНІ (1945-1991 роки): ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ.....	683
Хмельницький Б. І. СУСПІЛЬНО ЗОРІЄНТОВАНІ ДОКУМЕНТИ ІЄРАРХІЇ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ.....	702
Заглинська Л.В. ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ: ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЙ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ	710
Трачук Л. НАУКОВА РОЗРОБКА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ В БІБЛІОГРАФІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗРІЗІ	719
Остапчук Ю.А. ІСТОРІОГРАФІЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ БІБЛІОТЕЧНИХ КАТАЛОГІВ.....	733
Полянський О. БИТВИ ЗА ІСТОРІЮ УКРАЇНИ: ВІД ПОСТМОДЕРНІСТСЬКИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДО ПРЯМОЇ УКРАЇНОФОБІЇ	744
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	770

Наукове видання

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

Наукові записки

Рівненського державного гуманітарного університету

Збірник наукових праць

Випуск 21

Відповідальний за підготовку збірника до видання – *С. С. Троян*

Технічне редагування – *колектив філологів кафедри методики викладання культури української мови РДГУ*

Комп'ютерна верстка – *О. Ю. Третьяк, В. Б. Самсонюк*

Обкладинка – *Г. В. Волохов*

Фото – *В. Ю. Ричко*

Підписано до друку 10.06.2011 р.

Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет. Друк різнографічний.

Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 42,3.

Тираж 300. Зам. №105/1

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 21. – Рівне: О.Зень, 2011. – 781с.

ISBN 978-617-601-015-9

Видавець О.Зень
Свідоцтво РВ №26 від 6 квітня 2004 р.
пр.Кн.Романа, 9/24, м.Рівне, 33022
тел.: 0-362-24-45-09; 0-67-36-40-727
E-mail: olegzen@ukr.net

Віддруковано засобами різнографічного друку
Друк: ПП І. О. Самборський
вул. Толстого, 3, м. Рівне, 33028
тел.: 0-362-22-41-20